

ΜΕΡΟΜΗΝΙΑ

Ο ΆΝΘΡΩΠΟΣ ΑΦΟΥΓΚΡΆΖΕΤΑΙ ΤΗ ΦΎΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΎΠΤΕΙ ΤΟΝ ΚΑΙΡΌ...

Οι άνθρωποι της υπαίθρου διατήρησαν από γενιά σε γενιά και για χιλιάδες χρόνια την πρακτική γνώση της μελέτης και πρόγνωσης του καιρού. Εξετάζοντας συστηματικά κάποια φυσικά φαινόμενα ή «σημάδια» στον ουρανό, μπορούσαν να μαντέψουν ή να «δουν» τα μερομήνια, δηλαδή να αποκωδικοποιήσουν τον καιρό ολόκληρου του επόμενου έτους.

ΛΑΪΚΗ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ

Ας δούμε μια καταγραφή σημαντικών σημείων που εξέταζε ο λαός για να προβλέψει τον καιρό.

Υπάρχουν τρεις περίοδοι πρόβλεψης, η μακροπρόθεσμη, η μεσοπρόθεσμη και η βραχυπρόθεσμη. Για την μακροπρόθεσμη πρόβλεψη χρησιμοποιούσε τα μερομήνια, για τη μεσοπρόθεσμη τ' άστρα, ιδίως το φεγγάρι και για βραχυπρόθεσμη τα ζώα, τα πουλιά και τα έντομα.

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ

- ☞ *Ο Φλεβάρης και αν φοβίσει καλοκαίρι θα μυρίσει*
- ☞ *Το Φλεβάρη κι αν φλεβίσει, καλοκαίρι θα μυρίσει, μα κι αν δώσει και κακιώσει, μες στο χιόνι θα μας χώσει*
- ☞ *Από Μάρτη καλοκαίρι και από Αύγουστο χειμώνα*
- ☞ *Του Απρίλη η βροχή κάθε στάλα και φλουρί.*
- ☞ *Στο καταραμένο τόπο από τον Μάη μηνά βρέχει*
- ☞ *Κατά πως είναι οι καιροί, έτσι και ν' αρμενίζεις...*
- ☞ *Όπως τον Έβρο τον καιρό, έτσι τον αρμενίζω...*
- ☞ *Τον καιρό σαν λογαριάζεις, δε θα πάψεις να σοδιάζεις...*
- ☞ *Του κακού καιρού τα νέφη, άλλα πάνω άλλα κάτω.*
- ☞ *Καιρός φέρνει τα λάχανα, καιρός τα παραπούλια.*
- ☞ *Στην αναβροχιά, καλό εάν' και το χαλάζι.*
- ☞ *Καθαρός ουρανός αστραπές δε φοβάται.*
- ☞ *Ο βρεγμένος τη βροχή δεν τη φοβάται.*
- ☞ *Πάν' τα σύννεφα στην Πάτρα, πάν' τα ρέματα γιομάτα*
- ☞ *Αν δεν φυσήσει άνεμος κλωνάρι δεν σαλεύει*
- ☞ *Μάρτης, γδάρτης και κακός παλουκοκαύτης*

Ήλιος

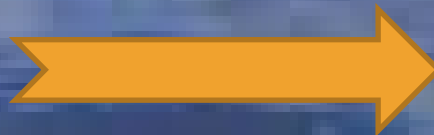
- ▶ Όταν ο ήλιος ανατέλλει λαμπρός, η μέρα θα είναι αίθρια.
- ▶ Όταν λάμπει όλη την μέρα χωρίς καμία κηλίδα, και την επομένη θα υπάρχει καλοκαιρία.
- ▶ Άσπρος ήλιος, μαύρη μέρα.
- ▶ Όταν ο ήλιος ανατέλλει άσπρος και θαμπός, έρχεται σκοτεινιά ή βροχή.
- ▶ Ήλιος που ανατέλλει θαμπός και οι ακτίνες του σκίζονται (σκορπίζονται) άλλες προς Βορρά και άλλες προς Νότο, προμηνύει βροχή ή άνεμο.
- ▶ Ήλιος που ανατέλλει με πυκνό κύκλο γύρω του, αλλά που όσο περνάει η ώρα ο κύκλος διαλύεται, προμηνύει καλοκαιρία.
- ▶ Του ήλιου κύκλος άνεμος, του φεγγαριού βρεχάμενος.
- ▶ Ήλιος που δύει σε κόκκινο ουρανό, προμηνύει άνεμο.
- ▶ Ήλιος που δύει σε πορτοκαλόχρωμο ουρανό χωρίς σύννεφα, προμηνύει καλοκαιρία.
- ▶ Ήλιος που δύει τον χειμώνα σε χρώμα ώχρας, προμηνύει καλοκαιρία.
- ▶ Ήλιος που δύει με σύννεφα παχιά και χαλκόχρωμα προς το μέρος της Ανατολής, προμηνύει βροχή.
- ▶ Του ήλιου ποδάρια ή σορόκο ή μαϊστραλιά.
- ▶ Ήλιος ποδαράτος, αγέρας φουρτουνάτος.
- ▶ Ήλιος με ποδάρια, όστριες και μαϊστράλια.
- ▶ Ήλιος που ακτινοβολεί ανάμεσα απ' τα σύννεφα κατά τη Δύση του λέγεται πως «έχει πόδια» και προμηνύει άνεμο με κακοκαιρία. Το ίδιο προμηνύει, εάν «έχει πόδια» μετά την ανατολή του.
- ▶ Ήλιος που καίει πολύ προμηνύει βροχή.
- ▶ Κόκκινη ανατολή, κατουρημένη δύση.
- ▶ Μικρό στέμμα γύρω από τον ήλιο, προμηνύει πιθανή βροχή.

ΟΥΡΑΝΟΣ

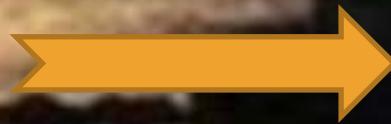

- Όταν πριν απ' την ανατολή του ήλιου ο ουρανός είναι κόκκινος και χάσει το χρώμα αυτό, όταν ανατείλει ο ήλιος, θα βρέξει.
- Όταν το πρωί είναι κόκκινος ή κίτρινος, θα βρέξει με άνεμο.
- Όταν στη δύση του ήλιου είναι ροζ, προμηνύει καλοκαιρία.
- Όταν στην δύση του ήλιου είναι σκοτεινός και θολός, προμηνύει άνεμο.
- Όταν στη δύση του ηλίου είναι βαθυκόκκινος, προμηνύει ανεμόβροχο.
- Όταν στη δύση του ήλιου είναι λαμπρά κίτρινος, προμηνύει άνεμο.
- Όταν στη δύση του ήλιου είναι αμυδρά κίτρινος, προμηνύει βροχή.
- Όταν σε μια ζεστή μέρα μαυρίσει προς την ανατολή η τη δύση του ήλιου, έρχεται άνεμος.
- Υπερβολικά διαυγής ουρανός προμηνύει βροχή.
- Όταν μετά από θύελλα εμφανιστεί «φρύδι» (κυανόχρωμο τμήμα του ουρανού στο βάθος του ορίζοντα), έρχεται νηνεμία.
- Άστρα τον χειμώνα, σύννεφα το καλοκαίρι.

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

- Ξάπλα το φεγγάρι, όρθιος ο караβοκύρης.
- Όρθιο το φεγγάρι, ξάπλα ο караβοκύρης.
- Όρθό φεγγάρι, δίπλα ο ναύτης. (Όταν το φεγγάρι εμφανίζεται πλαγιαστό, έρχεται κακοκαιρία. Και αντίστροφα).
- Φεγγάρι θαμπό και με άκρες όχι ευκρινείς αλλά στρογγυλεμένες προμηνύει βροχή.
- Όταν οι δύο άκρες του φεγγαριού κρατάνε κατακόρυφη στάση χωρίς καμία κλίση, ίσως βρέξει.
- Όταν το φεγγάρι παραμένει κατακόρυφο επί τέσσερις ημέρες, έρχεται θύελλα.
- Όταν την τρίτη ημέρα του νέου φεγγαριού το περιβάλλει κύκλος κοκκινωπός, έρχεται μεγάλη θύελλα.
- Κύκλον έχει το φεγγάρι; Για βροχή για ανεμοζάλη.
- Όταν το φεγγάρι αποβραδís περιβάλλεται από έντονα θαμπό κύκλο, την επομένη θα έχει πυκνή συννεφιά ή θα βρέξει.
- Όταν ο έντονα θαμπός αυτός κύκλος συνοδεύεται από άνεμο, έρχεται κακοκαιρία.
- Μικρό στέμμα (κύκλος) γύρω απ' το φεγγάρι προμηνύει βροχή.
- Όταν ο κύκλος που περιβάλλει το φεγγάρι είναι ανοικτός σε ένα σημείο, από εκεί θα έρθει άνεμος.
- Μεγάλο στέμμα (κύκλος) γύρω απ' το φεγγάρι απομακρύνει τη βροχή.
- Όταν το φεγγάρι την άνοιξη έχει χρώμα πυρόξανθο, οι παγετοί είναι πιθανοί τη νύχτα.
- Όταν οι άκρες του νέου φεγγαριού την τρίτη ημέρα είναι λεπτές και καθαρές, έρχεται καλοκαιρία.
- Όταν οι άκρες του νέου φεγγαριού την τρίτη ημέρα είναι λεπτές αλλά κοκκινωπές, έρχεται άνεμος.

Η συγκεκριμένη μέθοδος προέρχεται πιο πολύ μέσω της εμπειρίας και της επαφής με τη φύση. Παλιά οι άνθρωποι ζούσαν κυριολεκτικά στην φύση αφού εκεί ήταν τα χωράφια τους με αποτέλεσμα να μην πηγαίνουν για μέρες σπίτι τους και είχε σαν επακόλουθο να αναπτυσσόταν μια ιδιαίτερη σχέση με τα στοιχεία της φύσης. Έτσι λοιπόν, ανάλογα με το άκουσμα του κελαηδίσματος συγκεκριμένων πουλιών κατάφερναν να διαπιστώσουν τι καιρό θα κάνει τις αμέσως επόμενες ημέρες.

Οι τσοπάνηδες μάλιστα την πρωταυγουστιά έχουν και τη «σκυλομαντεία». Σηκώνονται πολύ πρωί, βαθιά σχεδόν χαράματα, και κοιτάζουν τα σκυλιά πως κοιμούνται. Κι αν αυτά κοιμούνται ξάπλα με τεντωμένα τα πόδια, λένε: «Καλοχειμωνιά θα 'χουμε και γλυκοκαιριά». Αν δούνε όμως πως αυτά κοιμούνται μαζεμένα, κουλουριασμένα με το κεφάλι χωμένο στα πόδια τους, τους ακούς να λένε: «κακοχειμωνιά θα 'χουμε φέτος, κακοχειμωνιά με χιόνια και παγοβροχιές».

ΤΑ ΖΩΑ

- ❖ - **Κόκκορας που λαλεί παράκαιρα (πρόωρα) προλέγει αλλαγή καιρού.**
- ❖ - **Όταν η γάτα στο παραγώνι νίβεται κατά την όστρια θα έρθει χειμώνας (βροχή), κατά τον βοριά- κρύα και κατά τον μαίιστρο χαλαζόκαιρος.**
- ❖ - **Όταν το γουρούνι, οι γίδες, τα μαρτίνια ή και τα πρόβατα της στάνης χοροπηδάνε, σημαίνει αλλαξοκαιριά, (συνήθως βροχή).**
- ❖ - **Σαν ουρλιάζουν τα τσακάλια όξω από το χωριό από βραδύς θα έρθει βαρυχειμωνιά.**
- ❖ - **Όταν τα καρκαρέλια λαλάνε πάνω από τα δένδρα, προμηνάνε βροχή.**
- ❖ - **Σκάρισμα μηρμηγκοφωλιάς σε λιακάδες το φθινόπωρο, προμηνάει πολύμερη βαρυχειμωνιά.**
- ❖ - **Αράχνες (ιστοί) που ανεμίζονται στον αέρα, μηνάνε κακοκαιρία.**
- ❖ - **Σφήκες που σκαρίζουν μες το σπίτι πέφτοντας από τις χαραμάδες της σκεπής προμηνάνε χειμώνα.**
- ❖ - **Όταν τα χελιδόνια πετούν χαμηλά θα βρέξει.**
- ❖ - **Όταν τα παπιά, οι χήνες και κότες φτερουγάνε δίχως λόγο τότε θα βρέξει.**
- ❖ - **Όταν σκούζει ο Γούβης για νερό, θα βρέξει κι όταν σκούζει η Κουκουβάγια θα έχουμε ξέρα.**
- ❖ - **Σαν βγαίνουν τα καβούρια από τα λαγκάδια, προμηνύουν βροχή.**
- ❖ - **Τα χέλια σαν βγαίνουν στην στεριά φοβούνται βροχή.**
- ❖ - **Όταν τσιμπάνε οι μύγες θα βρέξει.**
- ❖ - **Όταν χορεύουν τα γουρούνια τότε θα βρέξει.**
- ❖ - **Τα πολλά βελανίδια δηλώνουν κακοχειμωνιά**
- ❖ - **Αν τα έλατα είναι πολύ φορτωμένα με κουκουνάρια, θα έχουμε βαρυχειμωνιά.**
- ❖ - **Αν το σκυλί ψάχνει να βρει τόπο για να προφυλαχθεί, σημαίνει ότι θα έχουμε βαρυχειμωνιά.**
- ❖ - **Αν εμφανισθούν πρόωρα αποδημητικά πουλιά, σημαίνει ότι θα έχουμε βαρυχειμωνιά.**

ΤΑ ΜΕΡΟΜΉΝΙΑ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Η δεύτερη μέρα του Αυγούστου αντιστοιχεί για το Σεπτέμβριο και ούτω καθεξής. Στη Λέσβο αρχίζουν τις παρατηρήσεις και προβλέψεις του καιρού από τις 26 Ιουλίου ως τις 6 Αυγούστου. Στα Κύθηρα αρχίζουν από τις 20 Ιουλίου γιορτή του Προφήτη Ηλία. Στον Πόντο μετρούν τις πρώτες ημέρες του Γενάρη. Οι παρατηρήσεις του καιρού της 1ης Γενάρη αφορούν τη πρόβλεψη του Γενάρη και ούτω καθεξής. Σε άλλα μέρη της χώρας η πρόβλεψη του καιρού άρχιζε σε διαφορετικές ημερομηνίες.

Τα Μερομήνια βασίζονται σε παμπάλαιες αντιλήψεις των αρχαίων που πίστευαν ότι τα ουράνια σώματα επηρεάζουν την ατμόσφαιρα της γης. Ειδικά εκείνοι που μετρούσαν τα Μερομήνια από τις 20 Ιουλίου πίστευαν ότι τότε γίνεται η εμφάνιση του Αστερισμού του Κυνός.

ΤΙ ΛΕΕΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΡΟΜΗΝΙΑ;

Εξετάζοντας συστηματικά κάποια φυσικά φαινόμενα τα “μερομήνια” αμφισβητούνται από την επίσημη μετεωρολογία, η οποία υποστηρίζει ότι μακροχρόνιες προβλέψεις δεν είναι δυνατόν να γίνουν. Έχει όμως πολυάριθμους υποστηρικτές ανάμεσα στους γεωργούς, τους κτηνοτρόφους και γενικά τους ανθρώπους που ζουν και εργάζονται στην ύπαιθρο.

Στον Γοργοπόταμο και την ιστορική του γέφυρα

Ιαματικές πηγές Θερμοπυλών

Πηγές Καλλιδρόμου (Ψωρονέρια)

Αγναντεύοντας τον Μαλιακό κόλπο

ΤΕΛΟΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ ΟΙ ΑΚΟΛΟΥΘΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ 1ΟΥ ΕΠΑΛ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ

(ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΑ)

- ☑ Αζέμι Έρβιν
- ☑ Αμπελά Ελένη
- ☑ Αρχαντοπούλου Γεωργία
- ☑ Βενιέρης Άρης
- ☑ Βερροϊόπουλος Γεώργιος
- ☑ Βλαχιώτη Παναγιώτα
- ☑ Βλαχιώτη Χρυσούλα
- ☑ Βόγγλης Κωνσταντίνος
- ☑ Γκελάντια Μαίρη
- ☑ Δημοπούλου Αναστασία
- ☑ Δουλγαρίδη Μαρία
- ☑ Ζαφειρίου Μάνος
- ☑ Ζερζελίδου Κατερίνα
- ☑ Ιωσηφίδου Σοφία
- ☑ Καλαϊτσίδου Σιμέλα
- ☑ Καλλιγέρης Αντώνης
- ☑ Κασαπλήρη Άννα
- ☑ Μάρκου Γεωργία
- ☑ Μουζάκας Σταμάτης
- ☑ Μπουρνίκι Λεουτρίμ
- ☑ Νταούτ Μπαριάμ
- ☑ Παπαγιαννίδης Χαράλαμπος
- ☑ Πενταβίνι Θεόδωρος
- ☑ Πόπα Τούντορ
- ☑ Σκληρός Νικόλαος
- ☑ Σκυβάλου Αγγελική
- ☑ Σουλέας Γεώργιος
- ☑ Σπανού Παρασκευή
- ☑ Συμεωνίδου Σοφία
- ☑ Ταραλίδου Μαρία
- ☑ Τσακίρης Μάριος
- ☑ Φραγκιαδάκη Αικατερίνη
- ☑ Φραγκιαδάκης Αλέξανδρος

Οι υπεύθυνοι καθηγητές:

Αλεξίου Αθανάσιος

Κωνσταντέλλος Βασίλειος

Κωσταρά Δήμητρα

Χρονοπούλου Χριστίνα